

Sammen om at udvikle praksis

Udgivet af
@Skoletjenesten
Februar 2020

Skoletjenesten
– videncenter for eksterne læringsmiljøer
Gyldenløvesgade 15, 5. sal
1600 København V

skoletj@skoletjenesten.dk
www.skoletjenesten.dk

Redaktion
Claus Poulsen (ansv.)
Siska Rohr Harrebye
Dorte Villadsen

Grafisk design
Le Fischer
lefischer.dk

Tryk
Kandrups Bogtrykkeri A/S

Fotos
Forside: Frida Gregersen @Ny Carlsberg Glyptotek
Side 2: Frida Gregersen @Ny Carlsberg Glyptotek
Side 3: Carsten Andersen @Skoletjenesten
Side 6: Jørgen True @Det Danske Filminstitut
Side 7: Frederik Mogens Lorentzen
@Naturcenter Amager Strand
Sofie Amalie Klougart
@ARKEN Museum for Moderne Kunst
Werner Karrasch @Vikingskibsmuseet
@KØS Museet for kunst i det offentlige rum
Side 10: Malene Skov Norup
@Københavns Befæstning
Side 11: Christian Hoyer
@Designmuseum Danmark

Skoletjenesten - videncenter for eksterne læringsmiljøer er et samarbejde mellem Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, kommunerne i Region Hovedstaden og Region Sjælland samt en række museer, kulturinstitutioner og uddannelsessteder. Vi udvikler og deler viden om undervisning i eksterne læringsmiljøer med kulturinstitutioner, kommuner, uddannelsesinstitutioner og andre nationale aktører, der i sidste ende bidrager til, at kultur, natur og kunst er et grundelement i børn og unges læring og dannelse. Skoletjenesten finansieres med midler fra Børne- og Undervisningsministeriet, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune.

Indhold

Udvikling gennem tætte partnerskaber	4
Når børnene møder kultur, natur og kunst	6
Hvad rummer et partnerskab med Skoletjenesten?	8
Partnerskaber, der bidrager til skoleudvikling	10
Partnerskaber med kommuner	12
Skoletjenesten i tal	15

Kære læser

Åben skole-indsatsen er et progressivt spring fremad i forhold til at anerkende alle de eksterne læringsmiljøer og skoler, som igennem mange år har arbejdet pædagogisk i feltet – og en ny inspiration for de lærere, som ikke har været helt så opmærksomme på værdien af mødet mellem skole og omverden. Samtidig giver åben skole kommunerne mulighed for at bringe de eksterne læringsmiljøer og skolerne meget tættere sammen – med gensidigt udbytte til følge.

Som videntcenter hviler Skoletjenesten på en partnerskabspraksis, der i forskellige konstellationer udgør nerven og kilden til det, vi er, gør og kan. Skoletjenestens partnerskaber er baseret på, at samarbejde og samskabelse er nøglen til at udvikle en sektor, hvor

mange forskellige aktører skal samarbejde, for at børn og unge får mere og bedre undervisning i eksterne læringsmiljøer. I denne årsberetning får du et indblik i Skoletjenestens forskellige typer af partnerskaber og den værdi, de skaber.

I foråret 2019 trådte jeg til som ny leder for Skoletjenesten med en klar ambition om at videreudvikle det samarbejde, vi allerede har med kulturinstitutioner, kommuner og netværk på Sjælland og Bornholm, men også vest for Storebælt gennem Nationalt netværk af skoletjenester. Skoletjenestens enestående styrke er, at vi gennem undervisnings- og udviklingsmedarbejdere på kulturinstitutionerne er solidt forankret i institutionernes daglige undervisningspraksis og her har udviklet en praksis med pædagogiske laboratorier, der giver mulighed for at udvikle viden, der både kommer den lokale praksis til gode og kan deles med andre.

Denne årsberetning er en åben invitation: Vi ønsker at dele med jer – og gensidigt udveksle og samarbejde for at blive klogere i fællesskab. Lad os sammen bygge gensidigt berigende partnerskaber med udgangspunkt i jeres lokale viden og behov. Hvad enten I er en kulturinstitution, kommune eller uddannelsesinstitution. Hvad enten I bor på Sjælland, Fyn eller i Jylland. Lad os sammen gøre mødet mellem børn og eksterne læringsmiljøer endnu bedre. Lad os hylde sanseligheden, fantasien, mødet med det konkrete, mødet med det, vi troede, vi kendte, og mødet med det, vi ikke vidste, at vi kendte.

Vi ses derude.

Claus Poulsen

UDVIKLING Gennem TÆTTE PARTNERSKABER

Skoletjenesten er et praksisbaseret videncenter. Det betyder, at vi har tætte partnerskaber med en række aktører, der beskæftiger sig med undervisning i eksterne læringsmiljøer og udvikling af åben skole, og at vi har et vedvarende fokus på at udvikle vores samarbejdsformer i forskellige typer

af partnerskaber. Det betyder også, at vi i vores aktiviteter og arrangementer lægger vægt på at udnytte de muligheder, der ligger i partnernes forskellige perspektiver, viden og erfaringer. Dialog og udveksling er nøglebegreber for os, når praksis udvikles, og viden skabes.

I 2018-19 har Skoletjenesten 16 partnerskaber med kulturinstitutioner, hvor vi i fællesskab udvikler, gennemfører og evaluerer undervisning, og hvor vi samler erfaringer, viden og resultater, der bruges og sættes i spil for at kvalificere undervisningen af børn og unge i eksterne læringsmiljøer i hele landet. Hertil kommer to driftsenheder, der er etableret i partnerskaber mellem kommuner og Skoletjenesten, et partnerskab med Malmø kulturforvaltning og universitet samt et partnerskab med Bornholms Regionskommune, Bornholms Museer og Natur Bornholm. Endelig er Skoletjenesten fortsat vært for Nationalt netværk af skoletjenester, med kommunale partnerskaber vest for Storebælt.

Vores partnerskaber varierer i størrelse og virke: fra store, statsanerkendte museer til mindre, specialiserede institutioner og kommuner, og de fordeler sig inden for det kunst-, natur- og kulturhistoriske felt. De rummer samlet set en volumen, en bredde og en faglig dybde, der giver et særligt afsæt for udvikling på tværs af institutioner, kommuner og regioner ud fra et fælles mål om, at flere børn og unge skal have mulighed for at møde kunst, kultur og natur uden for skolens mure.

Se de enkelte årsberetninger fra Skoletjenestens partnerskaber på skoletjenesten.dk/årsberetning

I fællesskab udvikler vi praksis

I 2018-19 fik vi etableret en praksis med videnproduktion gennem kulturinstitutionernes pædagogiske laboratorier og de nationale koordinators arbejde i Nationalt netværk af skoletjenester. Her blev produceret en bred vifte af videnprodukter: modeller, guides, artikler, podcast, film og andre former for værktøjer. De er samlet og delt på Skoletjenestens og netværkets websites og kan bruges til refleksion, planlægning og udvikling. I foråret 2020 bliver det hele samlet på en ny national version af skoletjenesten.dk. Desuden har vi i det seneste år sat viden og værktøjer i spil gennem faglige arrangementer, sparring og konsulentopgaver samt i samarbejder om større projekter og udviklingsopgaver med aktører i sektoren.

Se Skoletjenestens partnerskaber med kulturinstitutioner på skoletjenesten.dk/partnerskaber

Vores partnerskaber varierer i størrelse og virke: fra store, statsanerkendte museer til mindre, specialiserede institutioner og kommuner, og de fordeler sig inden for det kunst-, natur- og kulturhistoriske felt.

I 2018-19 har Skoletjenesten og Nationalt netværk af skoletjenester fortsat udviklet feltet for samarbejde med nye og flere aktører, der arbejder med at organisere, udvikle, gennemføre og bruge undervisning. Det sker gennem forskellige fora, hvor der ud over studiegrupper og temadage også arbejdes med netværksgrupper.

Studiegrupper er et eksempel på, hvordan faglige fællesskaber bruges til at løfte praksis. I 2018-19 har vi afholdt 24 studiegruppeforløb med 169 deltagere fra hele landet. Studiegruppernes indhold er udtryk for, hvad der rører sig i feltet netop nu, og er fortsat et forum, hvor man kan sparre med andre og udvikle sin egen praksis, som mange sidder alene med på kulturinstitutionerne.

Et andet fagligt forum er temadage og konferencer, hvor vi løbende samler centrale aktører og sætter

I 2019 havde Skoletjenesten premiere på den første af en række podcasts. Den handler om, hvordan børnehavebørn kan få gode oplevelser på et kulturhistorisk museum, og følger tilblivelsen af udstillingen "LilleValdemars eventyr" på Museum Vestsjælland. Den næste podcast, der udkommer i starten af 2020, handler om, hvorfor de mindste børn skal bruge museerne, og hvad de kan få ud af det.

I mødet mellem skole og eksternt læringsmiljø opstår et nyt læringsrum, hvor elever, lærere og undervisere kan indtage forskellige roller og indgå nye relationer. "Roller og relationer i åben skole" er en model, der kan bruges til at understøtte et godt samarbejde, når eleverne undervises uden for skolen.

Praksisfortællingen er et nyt format i Skoletjenesten, hvor vi deler fortællinger og refleksioner fra praksis. Denne fortælling fra Thorvaldsens Museum handler om et særligt møde mellem elever og portrætkunst og tager udgangspunkt i de øjeblikke, hvor mødet både var lærerigt og betydningsfuldt.

fokus på dialog om aktuelle emner. I det forgangne år var "Lærende evalueringer", "Genstandsfeltets metoder", "FN's verdensmål" og "Naturfagsstrategi" blandt overskrifterne. Ud over at være et fagligt forum, hvor man mødes for at få ny viden og indsigt, giver deltagerne også udtryk for det værdifulde i, at man her indgår i et fagligt netværk, der skaber nye kontakter og samarbejdsrelationer på tværs af sektoren og institutioner. I 2018-19 blev der afholdt 10 temadage med 243 deltagere.

I forlængelse af studiegrupper og temadage er der udviklet og etableret en række netværksgrupper, hvor de faste deltagere løbende definerer emner og spørgsmål, der drøftes og erfaringsudveksles om. Netværksgrupperne har vist sig at være et særligt velegnet format for aktører uden for storbyerne, der arbejder med brug af eksterne læringsmiljøer. I 2018-19 var der 11 fungerende netværksgrupper

spreddt fra nord til syd og øst til vest i hele landet med 251 deltagere.

Et særligt partnerskab har Skoletjenesten med Organisation Danske Museer, og i år gennemførte vi for 10. gang MuseumsUndervisningsUddannelsen, hvor deltagerne over otte dage får viden og værktøjer til at udvikle, tilrettelægge, evaluere og kvalitetssikre undervisningen på deres kulturinstitution. Vi fik bekræftet, at vi er de eneste i Skandinavien, der tilbyder denne type uddannelse, og var glade for at kunne tage imod to kursister, der kom helt fra Oslo.

Ny udviklingsplan

I foråret 2019 vedtog Skoletjenestens bestyrelse en ny udviklingsplan for 2020-22, der har fokus på at konsolidere og videreudvikle videncentret. Dette sker blandt andet ved at fastholde og videreudvikle Skoletjenestens partner

Se modeller, guides, film m.m. på skoletjenesten.dk under 'viden og værktøjer'

skaber med kulturinstitutioner gennem nye formater, der tager højde for, hvordan det enkelte partnerskab styrker og udvikler lokal praksis og skaber viden, der kan deles. Den nye udviklingsplan har tillige fokus på, hvordan aktiviteter gennem de erfaringer, der er oparbejdet gennem Nationalt netværk af skoletjenester, kan integreres som en ny og permanent kommunal partnerskabspraksis i Skoletjenesten.

Se udviklingsplanen på skoletjenesten.dk/udviklingsplan

NÅR BØRNENE MØDER KULTUR, NATUR OG KUNST

“På kulturinstitutionerne møder eleverne autentiske genstande og fortællinger, der kan åbne verden på nye måder. De får et sanseligt og konkret blik ind i samtid og historie; ser, lugter, smager og rører.

De arbejder med videnskabelige metoder; iagttager, beskriver, undersøger og undres over genstande og sammenhænge. De udforsker i fællesskab kunst, materialer og genstande gennem dialog og praktisk-kreative tilgange. De samarbejder og udfordres, og udvikler sociale færdigheder.

De stiller spørgsmål og finder svar, og perspektiverer til egen tid og eget liv.”

Skoletjenestens grundfortælling

Leg og læring hos Film-X

Børnehavebørnene klæder sig ud og leger historien frem, når de i fællesskab udvikler små film i et rigtigt studie med hjælp fra en filmguide. Hos Skoletjenesten FILM-X bruges filmmediet til at styrke de små børns sprog, sociale kompetencer og forståelse for kulturelle udtryksformer.

Sansede undersøgelser på Naturcenter Amager Strand

Børn fra vuggestuer og børnehaver bliver fortrolige med forskellige undersøgelsesredskaber, sætter ord på deres fund og sansninger og eksperimenterer med naturens fænomener.

Kreativ læring på Arken

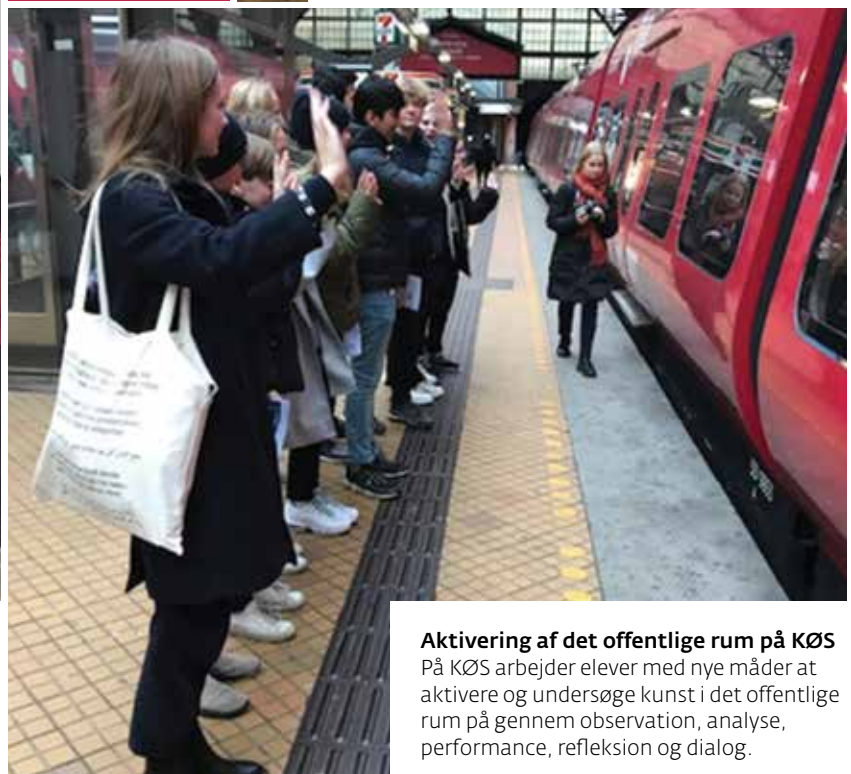
På ARKEN Museum for Moderne Kunst får eleverne særlige muligheder for at arbejde med kreativ læring gennem aktivering af rum og eksperimenterende arbejdsmetoder.

I det forgangne år er ca. 200.000 børn og unge, fra 2-årsalderen op til de forlader en ungdomsuddannelse, blevet undervist på en af Skoletjenestens partnerskabsinstitutioner

Eksperimentalarkæologi på Vikingeskibsmuseet

På Vikingeskibsmuseet bruger eleverne museets genstande som kilder til at skabe historie ved at øve tværfaglige tilgange og formulere undersøgelsesspørgsmål.

Aktivering af det offentlige rum på KØS

På KØS arbejder elever med nye måder at aktivere og undersøge kunst i det offentlige rum på gennem observation, analyse, performance, refleksion og dialog.

HVAD RUMMER ET PARTNERSKAB MED SKOLETJENESTEN?

Skoletjenestens partnerskaber med en række kulturinstitutioner har fokus på udvikling og kvalificering af undervisning, sparring og fælles videnproduktion. I partnerskabet er den undervisnings- og udviklingsansvarlige medarbejder ansat i Skoletjenesten og har sin arbejds hverdag og undervisningspraksis på kulturinstitutionen.

Vi har spurgt formidlingschef Berit Anne Larsen fra SMK – Statens Museum for Kunst, leder af Oplevelse og Læring Inga Paulsen Albertsen fra Nationalmuseet og museumsdirektør Ulrikke Neergaard fra KØS Museum for kunst i det offentlige rum, hvad de som kulturinstitutioner oplever som særlig vigtigt og værdifuldt i partnerskabet med Skoletjenesten.

Berit Anne Larsen (SMK) fremhæver især det strategisk-politiske aspekt og den videnbaserede kvalificering og professionalisering af museets undervisning som særlig værdifuldt i partnerskabet med Skoletjenesten.

Hvordan oplever du som formidlingschef, at partnerskabet og samarbejdet med Skoletjenesten giver værdi til jer som kulturinstitution?

Jeg oplever, at samarbejdet med Skoletjenesten tilføjer meget stor værdi. I første omgang i det tætte samarbejde i forhold til at blive klogere, mere reflekteret og teoretisk styrket i at arbejde med den store brugergruppe, som børn og unge i grundskolen udgør hos os. Samtidig byder samarbejdet med Skoletjenesten på et stort forandringspotentiale, og her synes jeg, det er interessant, at Skoletjenesten er tværfaglig. Vi bliver mindet om hele tiden at skulle forklare os og reflektere over for nogle, der har en anden faglighed. Jeg oplever aktuelt et styrket metodisk fokus og et fokus på pædagogisk udvikling hos Skoletjenesten, og jeg kan se, at det er noget, der er med til at udfordre hele måden, vi tænker museumsprofessioner, undervisningsforløb og formidling på.

Jeg oplever aktuelt et styrket metodisk fokus og et fokus på pædagogisk udvikling hos Skoletjenesten, og jeg kan se, at det er noget, der er med til at udfordre hele måden, vi tænker museumsprofessioner, undervisningsforløb og formidling på.

Er der nogle særlige kompetencer hos Skoletjenesten, der kan supplere eller komplementere jeres praksis og fagligheder på museet?

Kernefagligheden herinde er fortsat meget de æstetiske fag, og for mig handler samarbejdet med Skoletjenesten om at professionalisere det at undervise på et museum. En kompetence, som er nødvendig for, at sådan et partnerskab giver mening, er, at Skoletjenesten leverer viden om noget, vi ikke har lige så meget viden om eller erfaring med selv. Det er en stor

styrke at have en samarbejdspartner, der har kompetence til at være kritisk over for os og fx sige, at det projekt forstår jeg godt, at en skole ikke har lyst til at indgå i partnerskab omkring, fordi det kan de selv, eller det er så langt væk fra de læringsmål eller det praksisfællesskab, de prøver at etablere omkring det her fag. På min egen bane er der noget strategisk ledelsespraksis, som jeg synes, er interessant at få sparring omkring, og man kan måske sige, at der også ligger en særlig kompetence i at være politisk aktør sammen.

Inga Paulsen Albertsen (Nationalmuseet) fremhæver især den netværksbaserede videndeling og samspillet med museets øvrige formidling som særlig værdifuldt i partnerskabet med Skoletjenesten. Skoletjenesten har et partnerskab med Musikmuseet, som udgør et af Nationalmuseets 19 besøgssteder.

Hvilke kompetencer, roller eller funktioner kan Skoletjenesten især bidrage med hos jer som samarbejdspartner?

Der har været en periode, hvor jeg har skullet lære Skoletjenesten at kende, og fra at være den slemme vagthund forstår jeg nu tjeneste som en ægte tjeneste, hvor det ædle formål er at give elever en god museumsoplevelse, når de besøger os. Det, Skoletjenesten kan, fordi det er et kæmpe netværk af forskelligartede aktører, det er at videndele erfaringer og praksisser med en hel sektor, og det bringer vores fælles viden op på et meget højt plan, hvorfra det også bliver muligt at sætte en national dagsorden. På den måde bliver vi del af en læringspiral, hvor vi videndeler vores læring med andre, som så bliver til ny læring og refleksion hos alle involverede.

Det, Skoletjenesten kan, fordi det er et kæmpe netværk af forskelligartede aktører, det er at videndele erfaringer og praksisser med en hel sektor.

Hvilken forskel gør samarbejdet med Skoletjenesten helt overordnet for jeres organisation set fra dit ledelsesspektiv?

Den største forskel handler om, at vi er gået fra at betragte en undervisnings- og udviklingsansvarlig som en ekstra arbejdskraft til at erfare, at samarbejdet tilfører en kvalitet, som vi ikke ville have uden den undervisnings- og udviklingsansvarlige. Derudover bliver formidlingen på Musikmuseet ført op på et højere niveau, fordi vi har så stort fokus på den pædagogisk-didaktiske side. Det kan lyde kedeligt at tale om penge, men jeg tror faktisk på, at det både forpligter og virker, at vi i samarbejdet med Skoletjenesten deles om lønnen og faktisk giver hinanden håndsleg på at levere bæredygtig kvalitet i vores samarbejde.

KØS
Museum for
kunst i det
offentlige rum

Ulrikke Neergaard (KØS) fremhæver især udviklingsaspektet og det respektfulde møde mellem en pædagogisk og en kunstfaglig faglighed som særlig værdifuldt i partnerskabet med Skoletjenesten.

Hvordan oplever du som museumsdirektør, at partnerskabet og samarbejdet med Skoletjenesten giver værdi til jer som kulturinstitution?

Jeg oplever et partnerskab, hvor vi gensidigt kvalificerer hinandens arbejde, men også skaber nogle konkrete udviklingsværktøjer og resultater, som kan komme begge vores organisationer – og i sidste ende dem, der modtager undervisningen – til gode. Den vigtigste værdi handler om faglighed. Vores udgangspunkt som museum er kunstfaglighed, og i partnerskabet med Skoletjenesten får vi både kvalificeret den pædagogiske faglighed i forhold til vores undervisning og får mulighed for at lade de to fagligheder spille sammen. Det er vigtigt for mig som direktør, at de to fagligheder opleves som lige og får den samme respekt. Jeg oplever også, at vi i vores undervisningsarbejde får ny energi og en oplevelse af, at både vi og Skoletjenestens medarbejdere bliver klogere på baggrund af partnerskabet

Vores udgangspunkt som museum er kunstfaglighed, og i partnerskabet med Skoletjenesten får vi både kvalificeret den pædagogiske faglighed i forhold til vores undervisning og får mulighed for at lade de to fagligheder spille sammen.

Hvilke kompetencer, roller eller funktioner kan Skoletjenesten især bidrage med hos jer som samarbejdspartner?

Den vigtigste rolle og funktion er den som udviklingspartner. Skoletjenesten er ikke bare en sparringspartner, der rådgiver og kvalificerer, men en reel partner, der sparrer med os og giver os et tværinstitutionelt overblik, som sikrer, at vores udviklingsarbejde får fokus og en fælles retning. Det handler helt konkret om at give os et pædagogisk-fagligt blik på det, vi allerede gør, foreslå os at gå videre i en bestemt retning eller gøre os opmærksom på andre kulturinstitutioner, der arbejder med det samme som os i undervisningssammenhænge. Omvendt bidrager vi med en kunstfaglig forståelse og et stærkt udviklingsfokus ind i udviklingsarbejdet, og på den måde styrker vi hinandens arbejde og mål i partnerskabet og kan skabe en virkelig værdi sammen.

Læs de tre interviews om Skoletjenestens partnerskaber med kulturinstitutioner i deres fulde længde på skoletjenesten.dk/interviews

PARTNERSKABER, DER BIDRAGER TIL SKOLEUDVIKLING

Kulturinstitutionerne indgår i stigende grad partnerskaber med skoler. Det viser, at længerevarende partnerskaber er blevet en fast del af praksis. Nogle af disse partnerskaber foregår i så tæt et samarbejde, at kulturinstitutionen bidrager til udvikling af skolens undervisning. Det sker blandt andet, når kulturinstitutionens faglighed og arbejdsmetoder

integreres i skolens undervisning på måder, der forankres og udbredes som nye måder at arbejde med fag og opgaver på. Og det sker, når skolerne vælger at bruge kulturinstitutionens anderledes rammer og læringsrum som et tilbagevendende og integreret element i skolens undervisning.

Samarbejdet skaber innovation på skolen

Skoletjenesten
Københavns
Befæstning

På Valhøj Skole i Rødovre har 7. og 8. årgang de seneste år deltaget i en innovationsuge, hvor eleverne arbejder med at udvikle idéer og løsninger, der kan skabe lokale kulturoplevelser med udgangspunkt i særlige steder i kommunen. Valhøj Skole har gennem flere år samarbejdet med Skoletjenesten Københavns Befæstning om obligatoriske undervisningsforløb i Ejbybunkeren og i den originale kommandocentral under Rødovre Bibliotek, men skolen har også indgået i et særligt partnerskab med innovationsugen som omdrejningspunkt.

Innovation under jorden

Undervisningen i bunkernes særlige rum har skabt en unik ramme for nytænkning, kreativitet og læring hos eleverne, fortæller historielærer Carsten Mølbeck. I den underjordiske biblioteksbunker blev eleverne fx stillet den opgave, at de skulle forestille sig at indrette betonrummet til et kulturelt formål, og på den baggrund blev det tydeligt, hvordan det rå og lukkede rum åbnede op for nye måder at tænke på. Eleverne selv gav udtryk for, at det er inspirerende at besøge steder, der adskiller sig markant fra skolens rum, og bunkerens udseende og historik gav dem

samtidig et skærpet blik på hele innovationsbegrebet, når de fx erfarede og diskuterede, hvad der gennem tiden er blevet opfundet i forbindelse med krig og forsvarsværker.

Rum for nye lærer- og elevroller

Besøgene i bunkerne kan også rykke ved lærer-elev-forholdet og give læreren en særlig mulighed for – med Carsten Mølbecks ord – at indtage en mere coachlignende rolle frem for at være traditionel underviser. Denne rolle indebærer, at han som lærer bliver 'fri' til at observere eleverne, kan gå i direkte dialog og motivere dem undervejs og får mulighed for at koble arbejdet på kulturinstitutionen til tidligere drøftelser, anden undervisning på skolen og til innovationsugens overordnede formål og arbejds-gange. På Valhøj Skole er innovationsugen blevet en del af det nye fag teknologi & innovation, men

de gode erfaringer fra samarbejdet med Københavns Befæstning og andre kulturinstitutioner lever videre i forskellige sammenhænge. Helt generelt oplever skolens udskolingslærere, at

Eleverne gav udtryk for, at det er inspirerende at besøge steder, der adskiller sig markant fra skolens rum

eleverne gennem arbejdet med innovative aktiviteter og undervisningsforløb uden for skolen har fået en bedre forståelse for betydningen af at pitche idéer, samarbejde bredt og arbejde i hele projektforsløb.

Fra bunker til skolebyggeri

I forbindelse med en igangværende ombygning af Valhøj Skole får udskolings eleverne mulighed for at trække direkte på deres erfaring med at arbejde i Befæstningens særlige rum og bygninger, da det er tanken, at eleverne skal spille en aktiv rolle i forbindelse med indretningen af nye lokaler og områder på skolen. Specifikt i historiefaget på Valhøj Skole giver samarbejdet med Skoletjenesten mulighed for i fremtiden at lade fx Københavns Befæstning repræsentere en særlig historisk position eller syn og så stille det op over for en tekst, som eleverne arbejder dybdegående med i klassen, fx med fokus på fagbegreber, fortæller Carsten Mølbeck.

Overordnet oplever skolens lærere, at eleverne med designundervisernes input og støtte bliver mere modige i hele deres tilgang til projektopgaven og i højere grad end tidligere tør udvikle nogle utraditionelle produkter.

Skoletjenesten
Designmuseum
Danmark

Samarbejdet styrker elevernes metodiske tilgange

På skolen Det Kongelige Vajsenhus i København besøger stort set alle årgange og klasser Skoletjenesten på Designmuseum Danmark i løbet af deres skoletid. Eleverne deltager i obligatoriske undervisningsforløb om design og designprocesser, og museet er også en del af skolens pejlemærke Skole med udsyn, hvor der er fokus på bl.a. kulturinstitutioner som arbejdspladser. Som noget særligt har Designmuseum Danmark de seneste år også spillet en vigtig rolle i forhold til at kvalificere udskolingselevernes arbejde med projektopgaven, så den nu i højere grad har fokus på problemløsning, innovative produkter og fokuserede fremlæggelser.

Eleverne udvikler konkrete produkter

I projektopgaveforløbet bliver eleverne introduceret til design thinking som metode af designmuseets undervisere, og de får derigennem nogle redskaber til at udvikle produkter, der kan være løsninger på reelle problemer, fortæller Isabel Mossing, der er lærer og koordinator for Vajsenhusets samarbejde med Designmuseum Danmark.

En særlig fordel ved den skærpede problemløsende tilgang til projektopgaven er, at hele forløbet kommer tættere på elevernes egen verden, og det motiverer dem til at tænke innovativt og designe konkrete produkter som fx modeller og artefakter. Helt overordnet oplever skolens lærere, at eleverne med designundervisernes input og støtte bliver mere modige i hele deres tilgang til projektopgaven og i højere grad end tidligere tør udvikle nogle utraditionelle produkter.

Elevernes fremlæggelser bliver også mere fokuserede og interessante, fordi eleverne nu bruger deres produkter aktivt frem for bare at præsentere noget abstrakt viden på en planche, fortæller Isabel Mossing. På samme tid bliver fremlæggelserne også lettere at gennemføre for eleverne, netop fordi de kan tage direkte udgangspunkt i en vedrørende problemstilling og et konkret produkt.

Samarbejdet foregår ude eller hjemme

Foruden at tilegne sig designmetodiske kompetencer oplever Isabel Mossing også, at eleverne indtager en anden og mere hensigtsmæssig rolle i forhold til at lære og arbejde på nye måder, når klasserne besøger Designmuseum Danmark og derved kommer ud af huset og får mulighed for at udfolde sig fagligt og personligt i nogle anderledes rammer. Men netop fordi det metodiske aspekt står så stærkt i samarbejdet med designmuseet, har det været muligt at aftale en model, hvor den enkelte klasse kan vælge enten at besøge museet eller få besøg af en underviser på skolen af hensyn til praktiske ønsker og forhold.

Rent praktisk får designmuseets undervisere tilsendt klassernes overordnede emner for projektopgaven som forberedelse, og de sørger herefter for at koble dem til design thinking-metoden. Både 7., 8. og 9. årgang får besøg eller besøger museet klassevis og arbejder aktivt med metoden og en designcase af tre timers varighed som optakt til projektopgaveforløbet. I selve projektopgaveugen arbejder eleverne med støtte fra deres lærere selvstændigt videre på skolen, hvor læringscenteret, håndarbejds- og billedkunstlokalet er reserveret til deres arbejde med informationssøgning, design og produktudvikling.

PARTNERSKABER MED KOMMUNER

Kommunerne spiller en nøglerolle, når det handler om at udmønte åben skole, udvikle strategier, organisere åben skole-indsatser og formidle kontakt og samarbejde mellem skoler og eksterne læringsmiljøer i lokalområdet. Undersøgelser viser, at det arbejde håndteres meget forskelligt i kommunerne og på tværs af skole- og kulturforvaltninger, og derfor kalder det også på forskellige former for støtte og hjælp.

En stor del af Skoletjenestens nationale aktiviteter udmøntes via projektet Nationalt netværk af skoletjenester, som Skoletjenesten har værtskabet for. I 2019 forlængede Børne- og Undervisningsministeriet og Kulturministeriet projektperioden frem til årsskiftet, og i det foregående år har vi med de regionale koordinators rundt om i landet fortsat understøttet kommunerne gennem sparring, kompetenceudvikling og videndeling.

Landsdækkende kortlægninger

I 2018-19 har Nationalt netværk af skoletjenester gennemført to nationale kortlægninger. Dels en undersøgelse af skole-virksomhedssamarbejde med kommunal forankring, dels en undersøgelse af museernes undervisningspraksis. Derudover er der arbejdet med en undersøgelse af kommunernes praksis omkring åben skole. Sidstnævnte udmøntede sig i en kortlægning, der udkom i efteråret 2019. Gennem en spørgeskemaundersøgelse og en række cases har kortlægningen givet et nyt fælles videngrundlag på området, samtidig med at vi har dokumenteret kommunernes egne vurderinger af udfordringer og muligheder af både praktisk, politisk og faglig karakter.

Kortlægningen har bl.a. vist, at der fortsat er kommuner, der af forskellige grunde ikke har en central indsats på området. Men den viser også, at der i en lang række kommuner er åben skole-aktiviteter i form af transportpuljer, kommunale åben skole-konsulenter og lokalpolitiske målsætninger. Den understreger endvidere, at kommuner er vidt forskellige og tilpasser deres indsatser til de lokale virkeligheder. Og den peger på de områder, hvor kommunerne fortsat har brug for hjælp, også dem, der har en indsats.

Kortlægningerne giver, sammen med de regionale koordinators viden og erfaringer, dels et godt afsæt for at kunne yde sparring til kommunerne, dels et overblik over, hvad andre gør, og hvordan de løser enslydende udfordringer forskellige steder i landet.

Se kortlægningerne på skoletjenesten.dk

I alt 17 kommuner havde
i 2018-19 et kommunesite
på skoletjenesten.dk,
og flere er på vej.

Alle kommunesites kan ses på
[skoletjenesten.dk/
kommuner](http://skoletjenesten.dk/kommuner)

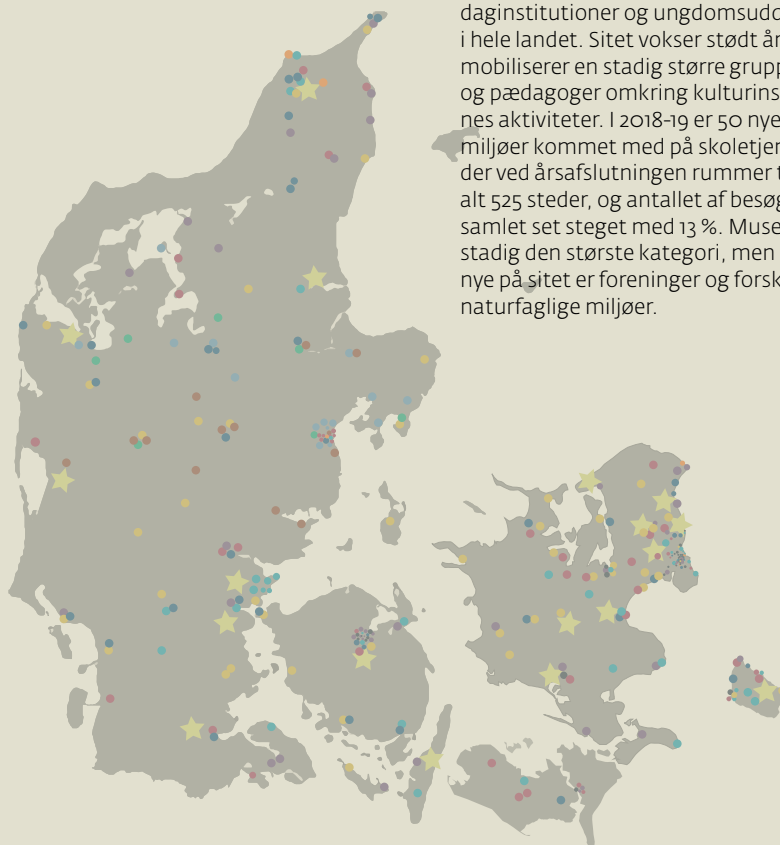
Stadig flere kommuner samler tilbud på skoletjenesten.dk

For nogle år siden fik kommuner landet over mulighed for at etablere en kommunal platform på skoletjenesten.dk, og det gav dermed kommunerne mulighed for gratis at samle og formidle kommunens åben skole-aktiviteter til lærere og pædagoger. På den måde får man som kommune et lokalt site på en national platform, og som lærer og pædagog kan man nemt finde undervisningstilbud både i egen kommune og i

nakommunen eller andre steder i landet. Det har vist sig at være en brugbar løsning, som stadig flere kommuner vælger at benytte sig af, og ved årsafslutningen har 17 kommuner samlet deres aktiviteter hos os, og vi er i dialog med en del andre om at samarbejde. Samarbejdet om portalen er samtidig med til at kvalificere beskrivelser, rammer og mål for undervisningen, og vi tilbyder sparring og vejledning til de åben skole-konsulenter, vi samarbejder med.

Undervisningstilbud i hele landet

På skoletjenesten.dk formidler vi mere end 2500 undervisningstilbud til skoler, daginstitutioner og ungdomsuddannelser i hele landet. Sitet vokser stødt år for år og mobiliserer en stadig større gruppe af lærere og pædagoger omkring kulturinstitutionernes aktiviteter. I 2018-19 er 50 nye læringsmiljøer kommet med på skoletjenesten.dk, der ved årsafslutningen rummer tilbud fra i alt 525 steder, og antallet af besøg på sitet er samlet set steget med 13 %. Museerne udgør stadig den største kategori, men de fleste nye på sitet er foreninger og forskellige naturfaglige miljøer.

Skoletjenestens bestyrelse 2018-19

Jesper Christensen (formand for bestyrelsen)
borgmester, Børne- og Ungdomsudvalget,
Københavns Kommune

Michael Vindfeldt
formand for Undervisningsudvalget,
Frederiksberg Kommune

Esat Sentürk
byrådsmedlem,
Høje-Taastrup Kommune/KKR Hovedstaden

Lars Damgaard Pedersen
formand for Børn og Undervisningsudvalget,
Sorø Kommune/KKR Sjælland

Skoletjenestens direktørkreds 2018-19

Tobias Børner Stax
adm. direktør, Børne- og Ungdomsforvaltningen,
Københavns Kommune

Ditte Bergholdt Asmussen
centerchef, Fagligt Center, Børne- og Ungdomsforvaltningen,
Københavns Kommune

Inger Andersen
børne- og ungedirektør,
Frederiksberg Kommune

Morten Bøgelund Andersen
direktør,
Allerød Kommune/BKF Hovedstaden

Kim Christoffersen Dawartz
centerchef, Center for Kultur og Borgerservice,
Næstved Kommune/BKF Sjælland

Anne-Louise Sommer
museumsdirektør,
Designmuseum Danmark (billedkunst/æstetiske fag)

Claus Poulsen
Skoletjenestens leder (sekretær for bestyrelsen)

Se Skoletjenestens bestyrelse og direktørkreds 2019-20 på skoletjenesten.dk

Udvalgte tal 2018-19

Organisation

- 40** medarbejdere
- 16** partnerskaber med kulturinstitutioner
 - 8** kommunale partnerskaber
- 19** undervisningssteder

Arrangementer

- 79** deltagere på **4** underviserkurser
- 169** deltagere i **24** studiegrupper
- 243** deltagere på **10** temadage
- 10.** gennemførsel af MuseumsUndervisningsUddannelsen
 - 251** deltagere på **11** netværksmøder

Kompetenceudvikling af lærere og pædagoger

- 28** forløb i samarbejde med professionshøjskoler
- 87** arrangementer for lærere, pædagoger og undervisere
 - 62** forløb for lærer- eller pædagogstuderende

Viden og værktøjer

- 19** faglige artikler
- 19** værktøjer
- 3** film
- 1** podcast
- 4** kortlægninger
- 36** korte artikler

skoletjenesten.dk

- Mere end **2500** undervisningstilbud
 - 525** eksterne læringsmiljøer over hele landet
 - 17** kommuner med kommunesites
 - 18.700** eks. af årskataloget ud på **1.000** skoler
-

Skoletjenesten
- for lærere og pædagoger

LinkedIn - Skoletjenesten

issuu

ISSUU - skoletjenestendk

YouTube - Skoletjenesten

Skoletjenesten - videncenter for eksterne læringsmiljøer
Gyldenløvesgade 15 - 5. sal, 1600 København V
skoletj@skoletjenesten.dk - www.skoletjenesten.dk